

EUROOPAN KESKUSPANKKI

EUROJÄRJESTELMÄ

MAKSUKORTTIEN SEPA – EUROJÄRJESTELMÄN NÄKEMYS

TIIVISTELMÄ

Euroalueella on käytössä yli 350 miljoonaa maksukorttia, ja niillä suoritetaan vuosittain yli 12 miljardia maksua ja 6 miljardia käteisnostoa. Yhtenäisen euromaksualueen (SEPA) toteutumisella on valtaisa vaikutus maksukorttialaan. Eurojärjestelmä ohjaa markkinoita kehittymään niin, että Euroopan kansalaiset hyötyvät mahdollisimman paljon.

TÄMÄNHETKINEN TILANNE EUROALUEELLA

Tällä hetkellä jokaisessa euroalueen maassa toimii ainakin yksi kansallinen maksukorttiohjelma. Jotta kortteja voitaisiin käyttää myös liikkeeseenlaskumaan ulkopuolella, kansallisiin kortteihin yhdistetään usein Visa- tai MasterCard-ominaisuus. Liikkeeseenlaskumaassa maksetaan useimmiten kansallisella kortilla, kun taas muissa maissa (euroalueella ja sen ulkopuolella) maksettaessa käytetään siihen liitettyä kansainvälisen korttiohjelman maksuominaisuutta. Euroopan kansalliset korttiohjelmat ovat yleisesti ottaen hyvin tehokkaita ja suhteellisen edullisia niin kortinhaltijoille kuin kauppiaillekin.

MAKSUKORTTIEN SEPA – EUROJÄRJESTELMÄN NÄKEMYS

Maksukorttien yhtenäisellä euromaksualueella

- 1) kuluttajilla on valittavanaan useita kilpailevia maksukorttiohjelmiä, joista mikään ei ole lähtökohtaisesti etusijalla myyntipisteissä (eli maksupäätteet eivät valitse maksuominaisuutta automaattisesti sen mukaan, käytetäänkö korttia liikkeeseenlaskumaassa vai ulkomailla);
- 2) maksukorttimarkkinat ovat luotettavat ja kustannustehokkaat, ja myös palvelun- ja

infrastruktuurin tarjoajien markkinoilla on kilpailua;

- 3) kaikki tekniset määräykset ja sopimusehdot, liiketoimintatavat sekä standardit, joiden vaikutuksesta eri euroalueen maissa oli aiemmin omat kansalliset maksukortit, poistuvat. Kauppiat voivat huoletta hyväksyä kaikki SEPA-korttiohjeiston mukaiset maksukortit.

SEPA-KORTTIOHJEISTO

SEPA-korttiohjeiston on laatinut European Payments Council -yhteistyöjärjestö (EPC). Eurojärjestelmä pitää SEPA-korttiohjeistoa hyödyllisenä mutta varsin yleisluontoisena, sillä se jättää käytännön toteuttamiseen liikaa tulkinnanvaraa. Eurojärjestelmä pelkää, että SEPA saattaisi johtaa korttimaksujen nousuun, jolloin siitä olisikin haittaa Euroopan kansalaisille ja kauppiaille. Tämän raportin tarkoituksena on täydentää SEPA-korttiohjeistoa selvittämällä eräitä yleisiä toimintaohjeita.

Maksukortteja olisi voitava käyttää kaikkialla euroalueella, ja niiden käyttö- ja hyväksymisedellytysten tulisi olla samat kaikkien maiden kortinhaltijoille ja kauppiaille. SEPA-korttiohjeistossa määritellään kolme eri toimintamallia korttiyhtiöille, jotka haluavat tarjota ohjeiston mukaisia tuotteita (malleja voidaan myös yhdistellä):

- 1) Vaihetaan kansallisten korttien tilalle jotkin SEPA-korttiohjeiston mukaiset kansainväliset kortit. Tässä tapauksessa yhdistelmäkortit eivät ole enää tarpeen, sillä sekä rajat ylittävät että kansalliset maksut hoituvat automaattisesti samalla kortilla.
- 2) Kehitetään yhteistyötä muiden liikkeeseenlaskijoiden kanssa tai laajennutaan koko euroalueelle. Yhteistyössä voitaisiin esi-

merkiksi sopia, millaisia kortteja kaikki osallistujat hyväksyvät. Korttiohjelman laajentuu koko euroalueelle pankit kaikkialla euroalueella voisivat laskea liikkeeseen kyseisen ohjelman kortteja ja hyvittää/välittää niillä suoritettuja maksuja ja kauppiat voisivat ottaa näitä kortteja vastaan kaikissa euroalueen maissa.

- 3) Lasketaan liikkeeseen yhdistelmäkortteja, joissa on kansallisen maksuominaisuuden lisäksi jonkin kansainvälisen korttiohjelman maksuominaisuus (useimmissa maissa on jo tällaisia kortteja), kunhan kumpikin ohjelma on SEPA-korttiohjeiston mukainen.

Eurojärjestelmä edellyttää, että kansalliset korttiohjelmat määrittävät strategiansa mahdollisimman pian. Ne voivat laatia SEPAn vaatimusten täyttämiseen tähtäviä liiketoimintasuunnitelmia joko itsekseen tai yhteistyössä.

MAKSUKORTTIEN SEPAAN LIITTYVIÄ HANKALUUKSIA JA HAASTEITA

Toimintamallissa 1, jossa kortit vaihdetaan suoraan kansainvälisen korttiohjelman kortteihin, valittujen kansainvälisten korttiohjelmien on siirryttävä tarjoamaan samoja maksukorttipalveluja koko euroalueella.

Useat pankkiyhteisöt suunnittelevat luopuvansa kansallisista korttiohjelmistaan ja siirtyvänsä käyttämään liiketoiminnassaan kansainvälisiä korttiohjelmiä. Päätös lakkauttaa kansalliset korttiohjelmat ja ottaa käyttöön jokin kansainvälinen ohjelma saattaa perustua jompaankumpaan seuraavista syistä: 1) näin voidaan mukauttaa SEPA-korttiohjeiston vaatimuksiin helposti ja nopeasti, ja 2) ratkaisu on pankeille houkutteleva, sillä kansainvälisissä korttiohjelmissä siirtomaksut ovat yleensä korkeammat kuin kansallisissa ohjelmissä (ja pankkijärjestelmä yleensä pitää osan siirtomaksuista itsellään). Eurojärjestelmä pitää kehitystä kuitenkin huolestuttavana, sillä se saattaisi johtaa erityisesti kauppiailta perittävien maksujen nousuun, mikä olisi ristiriidassa SEPAn tavoitteiden kanssa. Eurojärjestelmä pitää myönteisenä, että Visa- ja

MasterCard-yhtiöt ovat halukkaita tuottamaan euroalueen sisäisiä maksukorttipalveluja, mutta samalla se on huolissaan mahdollisuudesta, että euroalueen pankeissa ei pian olisikaan tarjolla kuin näiden kahden kansainvälisen maksukorttiyhtiön kortteja. Molemmissa korttiohjelmissä on suhteellisen raskas kustannusrakenne, ja niissä peritään korkeita siirtomaksuja. Eurojärjestelmä pelkää, että jos Euroopan maksukorttimarkkinoilla on vain näiden kahden yhtiön korttiohjelmiä, kilpailu ei riitä pitämään maksuja nykyisellä alhaisella tasolla. Lisähuolta aiheuttavat näiden korttiohjelmien hallinnointiin liittyvät epävarmuustekijät. MasterCard on Euroopasta riippumattomista syistä siirtynyt kaikkialla käyttäjälähtöisestä toimintamallista osakslähtöiseen malliin, ja Visa on hiljattain ilmoittanut samansuuntaisista aikeista. Jos markkinoilla ei ole riittävästi kilpailua, tällainen päätös aiheuttaa maksujen korotuspaineita. Euroopassa Visa ei kuitenkaan ole luopunut käyttäjälähtöisestä mallista, mikä tarkoittaa, että näiden kahden yhtiön kansainvälisiä korttiohjelmiä hallinnoidaan eri toimintamallien mukaan. Tämä saattaa edistää kilpailua. On kuitenkin huomattava, että Visa Europan päätös on niin tuore, että sen vaikutusta ei voida vielä arvioida perusteellisesti.

Toimintamalli 3 eli yhdistelmäkorttimalli on tällä hetkellä jo laajalti käytössä kansallisissa korttiohjelmissä. Sen ansiosta pankit voivat tarjota kortinhaltijoille ja kauppiaille samoja palveluja koko euroalueella. Tämä ratkaisu olisi kuitenkin vain jatkoa nykytilanteelle, jossa kansalliset rajat suojaavat korttiohjelmiä kilpailulta. Jos valtaosa korttiohjelmissä valitsisi yhdistelmäkorttimallin ja jos tilanne jäisi pysyväksi, sen enempää mittakaavaedut kuin kilpailukaan eivät edistäisi SEPAn toteutumista, sillä kansalliset maksut hoidettaisiin luultavimmin yhä kansallisten korttiohjelmien kautta ja vain rajat ylittävissä maksuissa käytettäisiin kansainvälisiä korttiohjelmiä. Siksi yhdistelmäkorttimalli ei voi jäädä ainoaksi tai edes pääasialliseksi pitkän aikavälin ratkaisuksi siinäkin tapauksessa, että kaikki korttiohjelmat olisivat SEPA-korttiohjeiston mukaisia (vaikka malli saattaisikin auttaa pankeja vuosille 2008 ja

2010 asetettujen SEPA-tavoitteiden saavuttamisessa).

TARVITAAN EUROALUEEN LAAJUINEN MAKSUKORTTIOHJELMA

SEPA-korttiohjeiston toimintamallissa 2 on kaksi vaihtoehtoista ratkaisua, joilla voitaisiin edistää eurooppalaisten maksukorttiohjelmien luomista: 1) Korttiohjelmat levittyvät koko euroalueelle. Vaaditaan kuitenkin huomattavia mainostusponnistuksia, ennen kuin kauppiat alkavat hyväksyä myös ulkomaisten ohjelmien kortteja. 2) Kehitetään korttiohjelmien välistä yhteistyötä, eli itsenäisesti toimivat ohjelmat solmivat keskinäisiä sopimuksia.

Näiden kahden mallin avulla voitaisiin säilyttää Euroopan kansallisten korttiohjelmien arvokas kokemuspohja ja lisätä kilpailua Euroopan maksukorttimarkkinoilla. Eurojärjestelmä odottaa, että lähivuosina syntyy ainakin yksi euroalueen laajuinen maksukorttiohjelma. Pankit ratkaisevat, tuleeko euroalueen yhteisistä korttiohjelmissä jo itsessään kansainvälisiä vai perustuvatko ne yhdistelmämalliin, jossa kansainväliset korttiohjelmat vastaavat euroalueen ulkopuolisista maksupalveluista. Kummassakin tapauksessa euroalueen yhteiset korttiohjelmat tulevat lisäämään monimuotoisuutta ja kilpailua markkinoilla. Yhdistelmä-korttimallissa Visan ja MasterCardin tulisi tukea eurooppalaisten pankkien korttiohjelmien yhdistämistä Visa- ja MasterCard-ohjelmiin riippumatta siitä, onko yhdistelmämallin tarkoituksena saavuttaa euroalueen laajuinen vai maailmanlaajuinen kattavuus.

SIIRTOMAKSUIHIN LIITTYVÄT ONGELMAT

Siirtomaksut, joita maksupäätetapahtumien hyvittäjät/välittäjät (mutta viime kädessä kauppiat) maksavat korttien liikkeeseenlaskijapankille, ovat olleet tehokas ponnin sille, että Euroopan kansalaisia on kannustettu hankkimaan maksukortteja. Siirtomaksut voivat kuitenkin myös olla esteenä kilpailulle, sillä ne heikentävät kauppiaiden ja maksupäätetapahtumien hyvittäjien/välittäjien mahdollisuuksia

neuvotella keskenään palvelumaksuista. Komissio on julkaissut raportin maksukorttialalla tehdystä kyselystä, jossa keskityttiin pääasiassa pankkien välisiin siirtomaksuihin. Kyselyn tulokset viittaavat yleisesti ottaen siihen, että siirtomaksujen poistamista voitaisiin harkita. Eurojärjestelmä kehottaa komissiota ilmoittamaan mahdollisimman pian linjansa siirtomaksujen suhteen, sillä tällainen ilmoitus antaisi osviittaa pankeille ja korttiohjelmile, jotka pyrkivät kehittämään kestäviä liiketoimintamalleja SEPAA varten. Jotta varmistettaisiin yhtäläiset toimintamahdollisuudet kaikissa euroalueen maissa, Euroopan unionin ja kansallisten kilpailuviranomaisten päätösten olisi oltava keskenään johdonmukaisia ja koko euroalueella olisi omaksuttava selkeä strategia. Jos komission linja poikkeaa huomattavasti tämänhetkisestä käytännöstä, tarvitaan siirtymäaika häiriöiden välttämiseksi markkinoilla.

Siirtomaksujen julkisuus pystyttäneen turvaamaan SEPAssa. Siirtomaksujen tulisi olla kaikkien vertailtavissa Internetissä, ja niiden määrittämisessä käytetyille laskelmille pitäisi mahdollisuuksien mukaan hankkia toimivaltaisten viranomaisten hyväksyntä.

EDISTETÄÄN KILPAILUA

SEPA:n käyttöönoton pitäisi parantaa maksupalvelujen laatua ja vähentää yhteiskunnalle aiheutuvia kustannuksia. Kilpailupaineet edistäisivät osaltaan tavoitteiden saavuttamista. Kilpailua tulisi olla kolmella tasolla: 1) korttien liikkeenlaskijapankkien ja maksupäätetapahtumia hyvittävien/välittävien pankkien välillä, 2) eri korttiohjelmien välillä ja 3) korttimaksujen käsittelyssä.

• MAKSUPÄÄTETAPAHTUMIEN HYVITTÄMINEN/VÄLITTÄMINEN SEKÄ KORTTIEN HYVÄKSYMINEEN

Jotta voitaisiin varmistaa yhtäläiset toimintamahdollisuudet kaikissa euroalueen maissa, komission olisi hyvä täsmentää kantansa seuraaviin maksupäätetapahtumien hyvittämistä/välittämistä sekä korttien hyväksymistä koskeviin käytäntöihin:

- palvelumaksuihin liittyvät rajoitukset rajat ylittävien maksutoimitusten hyvittämisessä/välittämisessä
- käytäntö, jossa maksupäätetapahtumien hyvittäjät/välittäjät eivät erittele kauppiailta perimiään palvelumaksuja (minkä vuoksi korttiohjelmien väliset palvelumaksuerot eivät tule selvästi esiin eivätkä ole vertailtavissa, mikä haittaa kilpailua)
- kielto, että kauppiat eivät saa laskuttaa kortilla maksamisesta, vaikka korttimaksuista aiheutuisi heille ylimääräisiä kustannuksia
- kauppiaiden velvoittaminen hyväksymään kaikki jonkin tietyn liikkeeseenlaskijan korttiohjelmat.

• KORTTIMAKSujen KÄSITTELY

SEPA-korttiohjeiston mukaan pankeilla tulisi olla valittavanaan useampia korttimaksujen käsittelytapoja. Korttiohjelmien hallinnointi ja maksujen käsittely pitäisi erottaa toisistaan paitsi teoriassa myös käytännössä. Esimerkiksi pankkien ja korttiohjelmien väliset sopimukset, joissa pankkien edellytetään käyttävän jotakin tiettyä käsittelykanavaa, olisi poistettava. Lisäksi olisi vältettävä korttiohjelmien ja niiden maksuja käsittelevien yksiköiden välisiä ristisubventioita.

STANDARDOINTI

Jotta kortinhaltijat voivat varmasti käyttää SEPA-korttejaan koko euroalueella, on tärkeää huolehtia siitä, että kauppiat todella voivat hyväksyä kaikki SEPA-kortit (toki sen täytyy olla heille taloudellisesti kannattavaa). Jotta tavoite voidaan saavuttaa, on poistettava kaikki kilpailua haittaavat tekniset esteet. Standardit ovat avoimen ja reilun kilpailun perusta, ja niitä tarvitaan maksutapahtumaketjun kaikissa vaiheissa (kortinhaltijalta maksupäätteeseen, maksupäätteestä maksupäätetapahtuman hyvittäjälle/välittäjälle ja tältä kortin liikkeeseenlaskijalle). Myös käytettävien laitteiden turvallisuusarviointia ja sertifiointia var-

ten tulisi kehittää standardit. Erityisesti maksupäätteiden standardointi sekä tarkoituksenmukaisen ja riippumattoman sertifiointielimen määrittely ovat ensiarvoisen tärkeitä sen varmistamiseksi, että mikä tahansa kortti hyväksytään missä tahansa maksupäätteessä. EPC:n olisi tutkittava, miten parhaillaan työn alla olevilla maksukorttistandardeilla voitaisiin varmistaa, että SEPA-korttiohjeiston tavoitteet, varsinkin korttiohjelmien yhteentoimivuus, saavutetaan. Kaikilla tulisi olla mahdollisuus osallistua standardien määrittelyyn. Standardit on määriteltävä niin, että ne velvoittavat koko markkinoita eikä niiden ulkopuolelle ole mahdollista jättäytyä, ja niiden noudattamiselle on asetettava selkeä määräaika.

Teknisten standardien lisäksi tarvitaan liiketoimintasääntöjä ja -käytäntöjä, joilla varmistetaan, että korttia voi käyttää useissa maksupäätteissä. Näiden vaatimusten avulla edistetään myös yhtäläisten toimintamahdollisuuksien luomista ja korttiohjelmien välistä kilpailua.

TIETOSUOJA

Korttimaksujen mukana kulkee henkilötietoja, joilla on EU:ssa kattava suoja. Olisi selvitettävä, millä edellytyksillä tietoja voidaan siirtää EU:n ulkopuolelle. Tietoja ei tulisi missään tilanteessa siirtää eriteltyinä EU:n ulkopuolelle esimerkiksi tilastointi- tai markkinointitarkoituksessa.

PETOKSET

Petostentorjunta on tärkeä osa SEPAa. Maksukorttipetosten vuoksi korttimaksuista perittävät maksut nousevat, ja petokset voivat jopa vaarantaa korttien hyväksyttävyyden maksuvälineenä. EMV-standardeja koskevan sopimuksen täydennykseksi EPC:n toivotaan määrittävän selkeä petostentorjuntastrategia, jossa keskitytään erityisesti vähentämään maksukorttipetosten määrät rajat ylittävissä maksuissa samalle tasolle kuin kansallisissa maksuissa.

KORTTIMAKSUTAPAHTUMISTA PERITTÄVIEN PALVELUMAKSUIJEN SEURANTA

Kuten edellä selvitettiin, on olemassa todellinen riski, että pankkien ratkaisut SEPAn vaatimusten noudattamiseksi voisivat johtaa palvelumaksujen nousuun. Asianmukaisten tilastointimenetelmien puuttuessa pankkien asiakkaat ja viranomaiset joutuisivat joissakin maissa huomaamaan palvelumaksujen nousun, vaikka ne laskisivat toisissa maissa. Tämän vuoksi eurojärjestelmä tutkii yhdessä asianosaisten kanssa, voitaisiinko lähivuosina luoda korttimaksuista perittävien palvelumaksujen seurantajärjestelmä.

SEPAN VAATIMUSTEN NOUDATTAMINEN

Korttiohjelma on SEPAn vaatimusten mukainen, jos se noudattaa SEPA-korttiohjeistoa ja jos siinä on otettu huomioon seuraavat tarpeet:

- Kauppiaille ja kortinhaltijoille on tarjottava samat palvelut kaikkialla euroalueella – ilman että mahdolliset lisätoiminnot haittaavat ohjelmien yhteentoimivuutta.
- Siirtomaksun (sikäli kuin niitä peritään) tulisi olla kaikista saman korttiyhtiön korteilla suoritettavista maksuista sama kaikkialla euroalueella.
- Korttiohjelmien on määriteltävä ja julkistettava keskipitkän ja pitkän aikavälin strategia, joka on yhdenmukainen SEPA-hankkeen pitkän aikavälin tavoitteiden kanssa.
- Pankkien väliset siirtomaksut ja niiden laskentaperusteet on julkistettava, ja niille on mahdollisuuksien mukaan hankittava toimivaltaisten viranomaisten hyväksyntä.
- Maksupäätetapahtumien hyvittämisessä ja maksukorttien hyväksymisessä on seurattava Euroopan komission kantaa kilpailun ja avoimuuden edistämiseksi.
- Maksukorttiohjelmien hallinnointi ja maksujen käsittely on erotettava toisistaan

tehokkaasti ja siten, että estetään ristisubventiot ja muut käytännöt, joilla korttiohjelmat voisivat asettaa omat käsittelypalvelunsa etuoikeusasemaan.

- Maksukorttiohjelmien tulisi osallistua yhteisten standardien määrittämiseen ja sitoutua selkeästi noudattamaan standardeja määräajassa.
- Henkilötietoja ei pitäisi siirtää eritellyssä muodossa maihin, joissa ei noudateta EU:n tietosuojasääntöjä.
- On luotava strategia maksukorttipetosten ja eritoten rajat ylittävien petosten vähentämiseksi.

JOHDANTO

Euroalueella on käytössä yli 350 miljoonaa maksukorttia, ja niillä suoritetaan vuosittain yli 12 miljardia maksua ja 6 miljardia käteisnostoa. SEPA-hankkeella on valtaisa vaikutus maksukorttialaan. Eurojärjestelmä pyrkii ohjaamaan markkinoita oikeaan suuntaan, varmistamaan kasvun ja innovoinnin jatkumisen tulevaisuudessa ja tekemään SEPasta mahdollisimman hyödyllisen Euroopan kansalaisille.

Tämä raportti on jaettu kuuteen osaan. Osassa 1 selvitetään maksukorttimarkkinoiden nykytilanne, ja osassa 2 esitellään European Payments Council -yhteistyöjärjestön (EPC) tähänastinen työ. Osassa 3 kuvataan maksukorttiohjelmiä ja sitä, miten pankit pyrkivät noudattamaan SEPAn vaatimuksia. Osassa 4 esitellään eurojärjestelmän näkemys maksukorttien SEPasta, ja osassa 5 tarkastellaan riskejä, joita SEPAn siirtymiseen saattaa liittyä. Osassa 6 annetaan yleisiä toimintaohjeita.

I. TÄMÄNHETKINEN ASETELMA EUROALUEEN MAKSUKORTTIMARKKINOILLA

Tällä hetkellä euroalueen maksukorttimarkkinat ovat jakautuneet kansallisiin markkinoihin.

Euroalueella toimii kansallisia neljän osapuolen ja kolmen osapuolen maksukorttiohjelmiä. Neljän osapuolen korttiohjelmissä osapuolina ovat korttien liikkeeseenlaskijapankit, maksupäätetapahtumia kauppiaille hyvittävät/välittävät pankit sekä kortinhaltijat ja itse kauppiat (myös epäsuora osallistuminen on mahdollista, mutta sitä ei käsitellä tässä raportissa). Kolmen osapuolen korttiohjelmissä osapuolina ovat kortinhaltijat, kauppiat sekä maksukortteja liikkeeseen laskeva yritys, joka myös hyvittää maksupäätetapahtumia.

Neljän osapuolen korttiohjelmat voivat olla joko kansallisia tai kansainvälisiä:

- Kansalliset neljän osapuolen korttiohjelmat palvelevat kansallisia markkinoita. Jokaisessa euroalueen maassa toimii ainakin yksi kansallinen korttiohjelma, esimerkiksi Cartes Bancaires Ranskassa, Electronic Cash Saksassa ja COGEBAN Italiassa. Espanjassa toimii jopa kolme kansallista korttiohjelmaa. Kansalliset korttiohjelmat ovat pääasiassa pankkien omistuksessa – joko suoraan tai välillisesti. Kansallisten korttiohjelmien maksukortteja voidaan harvoja poikkeuksia lukuun ottamatta käyttää yksinomaan liikkeeseenlaskumaassa. Suhteellisen harvoissa maissa lasketaan liikkeeseen kansallisia käteismaksukortteja, joissa on Visa-ominaisuus (Visa Electron tai V-Pay) tai MasterCard-ominaisuus (Maestro). Useimmiten Visa- tai MasterCard-ohjelman kortit ovat luottokortteja. Maksukorttimarkkinoiden maittainen hajautuminen onkin suurempi ongelma käteismaksukorttien markkinoilla kuin luottokorttimarkkinoilla.
- Kansainvälisiä neljän osapuolen korttiohjelmiä eli Visa- ja MasterCard-ohjelmia käytetään rajat ylittävissä maksuissa euroalueella ja sen ulkopuolella. Yhdistelmäkorkeilla on sekä kansallisen että kansainvälisen korttiohjelman maksuominaisuudet. Liikkeeseenlaskumaassa maksetaan kansallisen ohjelman kortilla, kun taas muissa maissa maksettaessa käytetään siihen liitettyä kansainvälisen korttiohjelman maksuominaisuutta.

Visa ja MasterCard ovat aivan viime aikoihin saakka olleet pankkien omistamia kattoyhtiöitä. Sittenkin MasterCard-yhtiöstä on tullut julkisesti noteerattu pörs-siyhtiö ja Visakin on ilmoittanut samansuuntaisista aikeista (tosin Visa Europe pysyy edelleen liikkeeseenlaskijoiden kattoyhtiönä).

Useimmissa maissa on monia kansallisia ja kansainvälisiä (American Express/Diners/JCB) kolmen osapuolen korttiohjelmiä, joiden kortteja voidaan käyttää sekä liikkeeseenlaskumaassa että rajat ylittävissä maksuissa. Toisin kuin neljän osapuolen korttiohjelmissä, kolmen osapuolen korttiohjelmien maksukortit eivät ole yhdistelmäkorkeja.

Maksukorttimarkkinoiden jakautuminen siten, että jokaisessa maassa on omat kansalliset korttiohjelmansa, on syynä standardien ja liiketoimintakäytäntöjen hajanaisuuteen. Myös teknisen infrastruktuurin tarjoajien (maksujen käsittelijöiden, varmennuspalvelujen, kortinvalmistajien sekä maksupäätteiden valmistajien) markkinatilanne on samankaltainen.

Useimmat kansalliset korttiohjelmat kykenevät silti tarjoamaan palveluja sekä tehokkaasti että edullisesti. Jos näiden ohjelmien liiketoimintamalli omaksuttaisiin koko euroalueella, hintoja voitaisiin saavutettavan mittakaavaedun ansiosta laskea entisestään. SEPA:n haasteena on yhdentää markkinoita entisestään menettämättä kuitenkin kansallisten korttiohjelmien tehokkuutta ja edullisuutta.

2. EPC:N TOIMET

EPC on laatinut SEPA-korttiohjeiston, jonka noudattamiseen pankit ovat korttiohjelmien osapuolina sitoutuneet. SEPA-korttiohjeistossa määritellään periaatteita ja sääntöjä, joita seuraamalla pankit, korttiohjelmat ja muut asianosaiset voivat siirtyä SEPAan ja joiden noudattaminen on edellytyksenä maksukorttitoiminnan harjoittamiselle SEPAssa.

SEPA-korttiohjeistossa esitetään kolme vaihtoehtoista toimintamallia, joiden kautta korttiyhtiöt voivat määrittää korttiohjelmiensa aseman SEPAn maksukorttimarkkinoilla (toimintamalleja voidaan myös yhdistellä).

Toimintamalli 1: Vaihdetaan kansallisten maksukorttien tilalle jotkin SEPA-korttiohjeiston mukaiset kansainväliset kortit. Tässä mallissa laskettaisiin liikkeelle Visa- tai MasterCard-kortteja, ja niillä suoritettavat maksut myös hyväksittäisiin/välitettäisiin edelleen omassa maassa. Yhdistelmäkortit eivät siis olisi enää tarpeen, sillä rajat ylittävät maksut hoituisivat automaattisesti saman korttiohjelman kautta kuin kansallisetkin maksut.

Toimintamalli 2: Kehitetään yhteistyötä muiden liikkeeseenlaskijoiden korttiohjelmien kanssa (Euro Alliance of Payment Schemes eli EAPS on esimerkki tällaisesta yhteistyöstä) tai laajennetaan omia korttiohjelmia koko euroalueelle. SEPAn vaatimukset täyttävien korttiohjelmien yhteistyössä osallistujat noudattaisivat avoimen yhteentoimivuuden periaatetta (eli sopisivat korttiohjelmien keskinäisestä hyväksymisestä). SEPAn vaatimukset täyttävän korttiohjelman levittäytyessä euroalueelle sen kortteja voitaisiin laskea liikkeeseen kaikkialla euroalueella. Vastaavasti kortinhaltijat voisivat käyttää ja kauppiat hyväksyä kyseisen ohjelman kortteja kaikissa euroalueen maissa.

Toimintamalli 3: Valitaan yhdistelmäkorttimalli, jonka kortteissa on kansallisen korttiohjelman lisäksi jonkin kansainvälisen ohjelman maksuominaisuus (edellyttäen, että kumpikin ohjelma on SEPA-korttiohjeiston vaatimusten mukainen).

3. MARKKINAOSAPUOLTEN VALITSEMAT TOIMINTAMALLIT

Eurojärjestelmä on järjestänyt tapaamisia kansallisia tai kansainvälisiä korttiohjelmia ylläpitävien korttiyhtiöiden ja pankkiyhteisöjen edustajien kanssa kerätäkseen tietoa SEPAn siirtymiseen liittyvästä päätöksenteosta, rat-

kaistavista asioista sekä kysymyksistä, joissa pankit tai korttiohjelmat kaipaavat eurojärjestelmän ohjausta tai tukea.

Monet korttiyhtiöt ja pankit totesivat pitävänsä yhdistelmäkorttimallia parhaana ratkaisuna. Jonkin verran kannatusta sai myös toimintamalli 2, josta EAPS-hanke on tällä hetkellä ainoa käytännön esimerkki. Toistaiseksi vain Belgian ja Suomen pankit ovat päättäneet korvata kansalliset korttiohjelmansa kansainvälisillä ohjelmilla.

KANSALLISEN KORTTIOHJELMAN KORVAAMINEN KANSAINVÄLISELLÄ OHJELMALLA

Korttiyhtiöt tai pankit, jotka ovat päätyneet korvaamaan kansalliset korttiohjelmansa kansainvälisellä tuotteella, ovat tehneet ratkaisunsa säästääkseen aikaa ja vaivaa. Lisäkannustimena ovat saattaneet olla pankkien väliset siirtomaksut, jotka ovat kansainvälisissä korttiohjelmissa yleensä korkeammat kuin maksettaessa kansallisten ohjelmien korteilla. Periaatteessa pankkien väliset siirtomaksut eivät vaikuta pankkisektoriin kokonaisuutena, mutta liian usein niitä pidetään taattuna tulonlähteenä korttiohjelmaan osallistuvilla pankeilla (varsinkin korttien liikkeeseenlaskijoille).

EURO ALLIANCE OF PAYMENT SCHEMES (EAPS)

Useat korttiyhtiöt ja pankit ymmärtävät euroalueen laajuisten korttiohjelmien kehittämisen poliittisen merkityksen. Tällä hetkellä ainoa esimerkki toimintamallista 2 on EAPS-hanke, johon kuuluvat perustajajäseninä saksalaiset Electronic Cash ja Deutsches Geldautomaten-System, italialainen Convezione per la Gestione del marchio Bancomat (COGEBAN), Brysselissä toimiva pankkiautomaattitapahtumien käsittelypalvelujen tarjoaja EUFISERV, Ison-Britannian pankkiautomaattiverkon operaattori LINK, espanjalainen Euro 6000 ja portugalilainen Multibanco. EAPS:ään on ilmeisesti liittymässä myös kolme muuta osallistujaa – hollantilainen Interpay, irlantilainen kassajärjestelmäoperaattori Laser sekä Slovenialainen kassajärjestelmäoperaattori Activa. Saksassa,

Italiassa ja Alankomaissa maksukorttitapahtumien käsittelijät ovat jo ryhtyneet toteuttamaan hanketta.

Korttiyhtiöt, jotka kannattavat EAPS-hanketta, perustelevat päätöstään sillä, että kansainvälisistä korttiohjelmista koituu muita korkeammat kustannukset eikä niiden hallinnointia pääse valvomaan riittävästi. Korttiyhtiöt toteavat myös, että EAPS-hankkeen myötä ne voivat saavuttaa Euroopan laajuisen kattavuuden alhaisin kustannuksin, sillä hanke perustuu olemassa olevaan infrastruktuuriin ja korttien hyväksymiseen kansallisilla markkinoilla. Riittää siis, että saadaan korttiohjelmat toimimaan yhdessä. EAPSin ansiosta voikin olla mahdollista säilyttää nykyisten kansallisten korttiohjelmien tehokkuus SEPAssa.

Jotkin korttiyhtiöt ovat kuitenkin päättäneet pitää korttiohjelmansa EAPS-hankkeen ulkopuolella, sillä ne pitävät kahdenvälisen järjestelyjen tekemistä liian kalliina ja monimutkaisena ja katsovat, että hankkeeseen liittyminen ei ole liiketaloudellisesti kannattavaa.

YHDISTELMÄKORTTIMALLI

Ne korttiyhtiöt tai pankit, jotka ovat päätyneet korttiohjelmissaan yhdistelmäkorttimalliin, ovat tehneet ratkaisunsa seuraavista syistä:

- Useimmat maksukortit ovat jo yhdistelmä-kortteja. Toimintamalliin on sen vuoksi helppo sopeutua.
- Kansainvälisten korttiohjelmien kortit hyväksytään liki kaikkialla.
- Yhdistelmäkorttimallissa korttiyhtiöt ja pankit voivat edelleen päättää itse monista asioista.
- Yhdistelmäkorttimallissa paikalliset erityisvaatimukset voidaan täyttää heikentämättä palvelun tasoa.
- SEPAn vaatimukset on suhteellisen helppo täyttää.

4. MAKSUKORTTIEN SEPA – EUROJÄRJESTELMÄN NÄKEMYS

SEPAssa maksukorttiohjelmat toimivat samoin kuin ne toimisivat yksittäisen maan sisällä. Maksukorttien yhtenäisellä euromaksualueella

- 1) kuluttajilla on valittavanaan useita kilpailevia maksukorttiohjelmiä, joista mikään ei ole lähtökohtaisesti etusijalla myyntipisteissä (eli maksupäätteet eivät valitse maksuominaisuutta automaattisesti sen mukaan, käytetäänkö korttia liikkeeseenlaskumaassa vai ulkomailla);
- 2) maksukorttimarkkinat ovat luotettavat ja kustannustehokkaat, ja myös palvelun- ja infrastruktuurin tarjoajien markkinoilla on kilpailua;
- 3) kaikki tekniset määräykset ja sopimusehdot, liiketoimintatavat sekä normit, joiden vaikutuksesta kussakin euroalueen maassa oli aiemmin omat kansalliset maksukortit, poistuvat. Kauppiaat voivat huoletta hyväksyä kaikki SEPA-korttiohjeiston mukaiset maksukortit.

Myös kolmen osapuolen maksukorttiohjelmien (esim. American Express ja Diners) odotetaan noudattavan SEPAn vaatimuksia. Yhteen ja samaan korttiin ei voida soveltaa eri sääntöjä ja ehtoja maantieteellisen sijainnin perusteella.

Maksukorttimarkkinat yhdentyvät SEPAssa aidosti ja perustuvat ennen kaikkea korttien laajaan hyväksymiseen ja kilpailuun.

MAKSUKORTTIEN HYVÄKSYMINEN

SEPAssa ei saisi olla teknisiä tai muunkaanlaisia esteitä sille, että mitä tahansa korttia voidaan käyttää missä tahansa maksupäätteessä. Eri korttiohjelmien maksujen hyvittäminen/välittäminen tulisi järjestää teknisesti siten, että kauppiaat voivat hyväksyä yhtä hyvin minkä tahansa korttiyhtiön maksukortin. Korttiohjelmien olisi varmistettava tarvittavien teknisten standardien olemassaolo.

Eri korttien hyväksynnän laajuuden tulisi olla kiinni vain siitä, onko se kauppiaille kannattavaa. Kunkin kauppiaan on voitava itse päättää, minkä ohjelman maksukortit hyväksyy. Yhdentyneillä ja vakiintuneilla markkinoilla, joilla kilpailua on riittävästi, kauppiaiden kannattaa kuitenkin hyväksyä useimmat euroalueen maksukortit – kuten nykyään oman maan kansalliset kortit. Kortteja ei ole jatkossakaan pakko hyväksyä, mutta on odotettavissa, että eri liikkeeseenlaskijoiden kortteja hyväksytään yhä laajemmin.

Korttiohjelmat voivat olla SEPAn vaatimusten mukaisia, vaikka niiden kortteja ei laskettaisi liikkeeseen kaikissa euroalueen maissa tai vaikka niiden korttimaksuja ei hyvitetäisi/välitettäisi kaikkialla. Levittäytymisen laajuus on liiketoimintaan liittyvä päätös. Korttiohjelmien olisi kuitenkin laadittava tasapuoliset ja avoimet kriteerit, jotka täyttävät pankit missä tahansa euroalueella voivat laskea liikkeeseen ohjelman kortteja samoin edellytyksin kuin kansalliset liikepankit. Pitkällä aikavälillä olisi myös luonnollista, että yhdentyneillä ja vakiintuneilla markkinoilla, joilla kilpailua on riittävästi, jäljelle jäävät korttiohjelmat kattaisivat jokseenkin koko euroalueen, aivan kuten kansalliset korttiohjelmat hyväksytään nykyisin laajalti kansallisilla markkinoilla.

KILPAILU

SEPAn perustaksi olisi luotava asianmukaiset tekniset, oikeudelliset ja kaupalliset edellytykset.

TEKNISET EDELLYTYKSET

Yhdenmukaisilla standardeilla varmistetaan, että euroalueen kaikilla korttiohjelmissa ja palvelun- tai infrastruktuurin tarjoajilla on yhtäläiset tekniset toimintamahdollisuudet. Standardien olisi katettava koko tapahtumaketju (kortinhaltijalta maksupäätteeseen, maksupäätteestä tapahtuman hyvittäjälle/välittäjälle ja tältä kortin liikkeeseenlaskijalle) sekä teknisten laitteiden, erityisesti maksupäätteiden, turvallisuusarviointi ja sertifiointi. On myös perustettava tarkoituksenmukainen ja

riippumaton sertifiointielin, jotta voidaan varmistaa, että maksupäätteet tunnistavat eri maksusovellukset. Lisäksi standardeilla pyritään estämään maksukorttipetoksia.

On tärkeää, että kaikki voivat osallistua standardien laatimiseen. Standardien tulisi olla neutraaleja, tulevaisuuteen suuntautuvia ja kaikkien maiden kannalta tasapuolisia, jotta ne omaksuttaisiin kaikkialla ja jotta mitään palvelun- tai infrastruktuurin tarjoajaa ei asetettaisi muita parempaan lähtöasemaan. Standardoinnilla voimistetaan kilpailua (joka on tähän asti ollut vain kansallista) ja edistetään innovointia sekä parannetaan tehokkuutta, palveluja ja hinnoittelua. EPC laatii parhaillaan tällaisia standardeja. Eurojärjestelmä odottaa, että niistä tulee kaikkia velvoittavat.

OIKEUDELLISET EDELLYTYKSET

Maksukorttialaa säännellään euroalueen maissa eri tavoin, minkä vuoksi rajat ylittäviin maksuihin liittyy oikeudellisia epävarmuustekijöitä. Tämä voi vaikeuttaa rajat ylittäviä maksuja. Maksupalveludirektiivillä puretaan maiden väliset sääntelyerot ja luodaan tarvittava oikeusvarmuus, jotta palveluja voidaan laajentaa koko euroalueelle. Direktiivi itsessään antaa asianosaisille riittävän oikeudellisen varmuuden, vaikka sen saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä jatkuu vielä 1.1.2008 jälkeenkin. Komission on mahdollisimman pian määriteltävä siirtomaksuja koskevat periaatteet koko euroaluetta varten. Yksittäisissä siirtomaksuja koskevissa kysymyksissä kansallisten ja Euroopan unionin viranomaisten tulee tehdä päätöksensä yhdenmukaisin perustein ja johdonmukaisesti.

KAUPALLISET EDELLYTYKSET

Kaupan esteet, kuten maiden väliset erot liiketoimintasäännöissä ja -käytännöissä, on poistettava osana maksukorttien SEPAn toteuttamista 1.1.2008 mennessä. Kansallisten käytäntöjen erot haittaavat SEPAn laajuisten kaupallisten aloitteiden kehittämistä. EPC on pyrkinyt ratkaisemaan ongelman sopimalla SEPA-korttiohjeistosta, vaikka ohjeisto onkin

varsin yleisluontoinen käytännön toteutusta ajatellen.

5. KÄYTTÖÖNOTTORISKIT

Toimintamallien toteutettavuus

- Toimintamalli 1 eli kansallisen ohjelman korttien vaihtaminen kansainvälisiin kortteihin on pankeille suhteellisen helppo ja nopea toteuttaa, sillä valtaosalla pankeista on jo nyt yhdistelmäkorteissaan Visa- tai MasterCard-ominaisuus.
- Toimintamalliin 2 eli korttiohjelmien levittäytymiseen tai yhteistyöhön liittyy monia haasteita, kuten korttiohjelman ”tuotteistaminen” ja tiedottaminen korttien käytöstä ja hyväksymisestä ulkomailla tai sopimusten aikaansaaminen keskenään osittain eri tavoin toimivien korttiohjelmien välille. Lisäksi toimintamallin menestys riippuu osallistujien määrästä. Korttiohjelman levittäytyessä menestys riippuu siitä, kuinka moni ulkomainen pankki ryhtyy laskemaan liikkeeseen ohjelman kortteja ja hyvittämään/välittämään niillä tehtyjä maksuja ja kuinka monet kauppiat hyväksyvät ohjelman kortit. Yhteistyöhankkeiden onnistuminen taas riippuu niihin osallistuvien korttiohjelmien määrästä.
- Toimintamalli 3 eli yhdistelmäkorttimalli vaikuttaa suhteellisen helpolta ratkaisulta, sillä yhdistelmäkortteja käytetään nykyhetkellä useimmissa maissa. SEPAssa kansainvälisten korttiohjelmien tulisi kuitenkin voida kilpailla kansallisten ohjelmien kanssa kansallisten maksujen markkinoilla.

SEPA:n vaatimusten noudattaminen

- Toimintamalli 1 eli kansallisen korttiohjelman vaihtaminen kansainväliseen on täysin SEPA:n vaatimusten mukainen, kunhan samalla kortilla voidaan maksaa samoin ehdoin sekä liikkeeseenlaskumaassa että muissa euroalueen maissa. Euroalueelle on

luotava palvelu, joka vastaa täysin SEPA:n vaatimuksia (halutessaan korttiohjelmat voivat toki mukauttaa SEPA:n ulkopuolisetkin palvelunsa SEPA:n vaatimuksiin toimintojensa yksinkertaistamiseksi).

- Toimintamalli 2, jossa joko levittäydytään tai kehitetään yhteistyötä, vastaa täysin SEPA:n vaatimuksia, edellyttäen että se toteutetaan niiden mukaisesti ja kansalliset maksukorttimarkkinat avataan kilpailulle.
- Toimintamalli 3 vastaa periaatteessa SEPA:n vaatimuksia, kunhan myös kaikki yksittäiset kansalliset maksukorttiohjelmat täyttävät nämä vaatimukset ja kansalliset maksukorttimarkkinat avataan kilpailulle.

Vaikka toimintamallit 1 ja 3 voivat auttaa pankkeja ja korttiohjelmiä täyttämään SEPA:n vaatimukset 1.1.2008 mennessä, pitkällä aikavälillä niihin kuitenkin liittyy huolenaiheita.

Toimintamallissa 1 eurojärjestelmä pitää myönteisenä sitä, että Visa ja MasterCard ovat valmiit tuottamaan euroalueen sisäisiä maksukorttipalveluja. Eurojärjestelmä kuitenkin pelkää, että asteittain joudutaan tilanteeseen, jossa euroalueen pankeissa ei enää olekaan tarjolla kuin näiden kahden kansainvälisen korttiohjelman kortteja.

Visa- ja MasterCard-ohjelmissa siirtomaksut ovat korkeammat kuin kansallisissa korttiohjelmissä. Näiden kahden ohjelman levittäytymisen kansallisten maksujen markkinoille toisi mukanaan riskin, että kauppiailta perittävät maksut nousisivat. Kauppiat ovatkin huolissaan SEPAan siirtymisen sivuvaikutuksista. Esimerkiksi Belgiassa päätettiin vaihtaa tehokas, edullinen ja siirtomaksuton Bancontact/MisterCash-ohjelma Maestro-ohjelmaan. Belgian kauppiat pelkäävät, että tämä johtaa siirtomaksujen käyttöönottoon ja kauppiailta perittävien palvelumaksujen nousuun.

Eurojärjestelmä pelkää, että jos euroalueella on vain nämä kaksi korttiohjelmaa, kilpailu ei riitä pitämään palvelumaksuja nykyisellä alhaisella

tasolla. Ohjelmien hallinnointiin liittyvät kysymykset ovat lisänneet huolta kilpailuoloista. MasterCard vaihtoi hiljattain omistusrakenteensa jäsenyys- ja käyttäjälähtöisestä mallista osakaslähtöiseksi malliksi. Visa on ilmoittanut samankaltaisista aikeista, joskin Visa Europe säilyttää jäsenyyteen perustuvan kattoyhtiörakenteensa. Eurojärjestelmä ei sinänsä vastusta osakaslähtöisiä ratkaisuja mutta katsoo, että jos kilpailijoita ei ole riittävästi, palvelumaksut saattavat nousta suhteettoman paljon. Maksukorotusten riski olisi pienempi, jos euroalueella toimisi yksikin pankkien omistama korttiohjelma.

Toimintamalli 3 saattaisi sinetöidä jakautumisen kansallisiin markkinoihin. Jos maksukorttiala päätyisi valtaosin yhdistelmäkorttimalliin ja jos tilanne jäisi pysyväksi, euroalueella ei saavutettaisi mittakaavaetuja eikä kansallisten korttiohjelmien välillä olisi kunnon kilpailua. Pitkällä aikavälillä yhdistelmäkorttimalli ei voikaan olla sen enempää ainoa kuin pääasiallinenkaan ratkaisu. Sitä tulisi pitää pikemmin lyhyen aikavälin ratkaisuna, joka helpottaa SEPAn vuosiksi 2008 ja 2010 asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

6. YLEISIÄ TOIMINTAOHJEITA

On olemassa riski, että kortinhaltijoiden ja kauppiaiden asema heikentyy SEPAan siirryttäessä, mikä vaikuttaisi myös pankkeihin ja antaisi SEPasta hyvin kielteisen kuvan. Eurojärjestelmän mielestä onkin tarpeen tämentää eräitä yleisiä toimintaohjeita, jotka korttiohjelmien ja pankkien on otettava huomioon EPC:n laatiman SEPA-korttiohjeiston lisäksi voidakseen toimia SEPAssa.

EUROALUEEN LAAJUISEN KORTTIOHJELMAN LUOMINEN

Kansalliset korttiohjelmat tarjoavat yleensä tehokkaita ja edullisia kansallisia maksukorttipalveluja. Tätä voitaisiin hyödyntää maksukorttien SEPAssa niin, että palvelut olisivat

myös euroalueen laajuisilla markkinoilla yhtä tehokkaita ja edullisia.

Eurojärjestelmä odottaa, että lähivuosina syntyy ainakin yksi euroalueen laajuinen maksukorttiohjelma. Pankit toki ratkaisevat, tuleeko ohjelmasta laajuudeltaan kansainvälinen vai liitetäänkö sen kortteihin jonkin kansainvälisen korttiohjelman maksuominaisuus, jolla voidaan maksaa euroalueen ulkopuolella.

SEPA-korttiohjeisto tarjoaa kaksi vaihtoehtoa ratkaisua tällaisten ohjelmien luomiseksi: 1) Korttiohjelmat levittäytyvät koko euroalueelle. Vaaditaan kuitenkin huomattavia mainos- tusponnistuksia, ennen kuin kauppiat alkavat tunnistaa ja hyväksyä myös ulkomaisten ohjelmien kortteja. 2) Kehitetään korttiohjelmien välistä yhteistyötä, eli ohjelmat solmivat keskinäisiä sopimuksia huolimatta keskinäisistä toimintaeroistaan. Kummankin mallin toteuttaminen on haasteellista, sillä niissä on luotava alusta tietyt kaupallisten hankkeiden perusrakenteet. Eurojärjestelmä on tietoinen hankkeiden hallinnan, päätöksenteon ja tuotteistamisen monimutkaisuudesta ja riskeistä. Eurojärjestelmä kuitenkin odottaa, että kansalliset korttiohjelmat määrittelevät strategiansa mahdollisimman pian asian monimutkaisuudesta huolimatta.

SIIRTOMAKSUT

Siirtomaksut, joita maksupäätetapahtumien hyvittäjät/välittäjät (mutta viime kädessä kauppiat) maksavat korttien liikkeeseenlaskijapankille, ovat olleet tehokas ponnin sille, että Euroopan kansalaisia on kannustettu hankkimaan maksukortteja. Siirtomaksut voivat kuitenkin myös olla esteenä kilpailulle, sillä ne heikentävät kauppiaiden ja maksupäätetapahtumien hyvittäjien/välittäjien mahdollisuuksia neuvotella keskenään palvelumaksuista.

Pankkien ja korttiohjelmien mukaan nykyinen epävarmuus siirtomaksujen tulevasta kehityksestä on yksi tärkeimmistä tekijöistä, jotka lykkäävät SEPA-päätösten tekemistä ja haitta

vat liiketoimintahankkeiden toteuttamista. Komissio on julkaissut raportin maksukortti-alalla tehdystä kyselystä, jossa keskityttiin pääasiassa pankkien välisiin siirtomaksuihin. Kyselyn tulokset viittaavat yleisesti ottaen siihen, että siirtomaksujen poistamista voitaisiin harkita. Eurojärjestelmä toivoo komission ilmoittavan mahdollisimman pian linjansa siirtomaksujen suhteen. Jos tämä linja poikkeaa huomattavasti tämänhetkisistä oloista, komission olisi määrättävä siirtymäaika häiriöiden välttämiseksi markkinoilla. Kansallisten ja Euroopan unionin kilpailuviranomaisten on myös viipymättä yhdenmukaistettava päätöksistään, jotta koko euroalueella vallitsisi yhtenäinen linja. Tämä helpottaisi suuresti erityisesti uusien markkinahankkeiden toteuttamista.

Periaatteilla, joita siirtomaksujen suhteen noudatetaan, olisi myös pyrittävä luomaan yhtäläiset toimintamahdollisuudet kaikille korttiohjelmille. Avoimuutta olisi edistettävä niin, että siirtomaksut olisivat kaikkien vertailtavissa Internetissä. Niiden määrittämisessä käytetyille laskelmille pitäisi mahdollisuuksien mukaan hankkia toimivaltaisten viranomaisten hyväksyntä.

KILPAILUN EDISTÄMINEN

SEPAan siirryttäessä ei riitä, että nykyiset kansalliset maksupalvelut saadaan käyttöön kaikkialla euroalueella. SEPA on suunnattu ennen kaikkea käyttäjille, ja se voisikin tarjota mahdollisuuden parantaa maksupalvelujen laatua ja tehokkuutta kustannusten laskiessa. Euroalueen maksukorttimarkkinoiden dynaamisuuden varmistamiseksi on huolehdittava siitä, että euroalueen maksupalvelujen kilpailuetu säilyy, ja omaksuttava ennakoiva lähestymistapa. Kilpailu paitsi eri korttiohjelmien välillä myös liikkeeseenlaskijapankkien ja maksupäätetapahtumia hyvittävien/välittävien pankkien välillä sekä korttimaksujen käsittelyssä edistäisi näiden tavoitteiden saavuttamista.

• MAKSUPÄÄTETAPAHTUMIEN HYVITTÄMINEN/ VÄLITTÄMINEN SEKÄ KORTTIEN HYVÄKSYMINE

Jotta voitaisiin varmistaa yhtäläiset toimintamahdollisuudet kaikissa euroalueen maissa, komission olisi hyvä täsmentää kantansa seuraaviin maksupäätetapahtumien hyvittämisestä/välittämisestä sekä korttien hyväksymistä koskeviin käytäntöihin, jotka vaikuttavat kilpailuun ja avoimuuteen:

- Palvelumaksuihin liittyvät rajoitukset rajat ylittävien maksutoimitusten hyvittämisessä/välittämisessä; säännöt, jotka vähentävät näiden maksutoimitusten hyvittämisestä/välittämisestä saatavaa hyötyä ja sitä kautta kannustimia, olisi poistettava.
- Käytäntö, jossa maksupäätetapahtumien hyvittäjät/välittäjät eivät erittele kauppiailta perimiään palvelumaksuja korttiohjelmakohtaisesti (eli ne hyvittävät ja välittävät eri korttiohjelmien korteilla tehtyjä maksuja kokonaismaksua vastaan); näin korttiohjelmien väliset palvelumaksuerot eivät tule esiin eivätkä ole vertailtavissa, mikä haittaa kilpailua.
- Kauppiaat eivät saa laskuttaa kortilla maksamisesta, vaikka korttimaksuista aiheutuisi heille ylimääräisiä kustannuksia.
- Kauppiaat veloitetaan hyväksymään kaikki jonkin tietyn järjestelmän korttiohjelmat.

• KORTTIMAKSUKUEN KÄSITTELY

Markkinainfrastruktuuria koskevan eurojärjestelmän linjan mukaan pankeilla tulisi olla valittavanaan useampia korttimaksujen käsittelytapoja. Pankkien ja korttiohjelmien väliset sopimukset, joissa pankit veloitetaan käyttämään jotakin tiettyä käsittelykanavaa, olisi poistettava. Vertikaalisen integroitumisen asemesta tarvitaan avoimempia ja joustavampia markkinarakenteita. Siten edistettäisiin kilpailua ja voitaisiin saavuttaa mittakaavaetuja. Korttiohjelmien hallinnointi ja käsittelypalvelut on erotettava toisistaan SEPA-korttiohjelmiston mukaisesti paitsi teoriassa myös käytän-

nössä. Esimerkiksi korttiohjelmien ja niiden maksuja käsittelevien yksiköiden väliset risti-subventiot tai palvelupakettitarjoukset eivät ole hyväksyttäviä.

STANDARDINTI

Sen varmistamiseksi, että kortinhaltijat voivat käyttää SEPA-korttejaan koko euroalueella, on tärkeää huolehtia siitä, että kauppiat voivat halutessaan hyväksyä kaikki SEPA-kortit tai ainakin niistä itsensä kannalta olennaisimmat. Standardointi on ensiarvoisen tärkeää tämän tavoitteen saavuttamiseksi. Tekniikka ei saisi olla kilpailun este. Yhdenmukaisilla standardeilla varmistetaan, että euroalueen kaikilla korttiohjelmilla ja palvelun- tai infrastruktuurin tarjoajilla on yhtäläiset tekniset toimintamahdollisuudet. Standardien olisi katettava koko maksutapahtumaketju (kortinhaltijalta maksupäätteeseen, maksupäätteestä maksupäätetapahtuman hyvittäjälle/välittäjälle ja tältä kortin liikkeeseenlaskijalle) sekä teknisten laitteiden turvallisuusarviointi ja sertifiointi. Yhteentoimivuutta koskevien standardien tulisi olla velvoittavia, ja ne olisi saatava nopeasti valmiiksi SEPAan siirtymisen helpottamiseksi. EPC:n olisi tutkittava, miten parhaillaan laadittavina olevilla maksukorttistandardeilla voidaan varmistaa, että SEPA-korttiohjeiston tavoitteet, varsinkin korttiohjelmien yhteentoimivuus, saavutetaan.

Standardien lisäksi tarvitaan varsinkin maksupäätteitä varten tarkoituksenmukainen ja riippumaton sertifiointielin, jotta voidaan varmistaa, että maksupäätteet tunnistavat eri maksusovellutukset. Näin varmistetaan, että minkä tahansa maksukortin hyväksymiselle missä tahansa maksupäätteessä ei ole teknisiä esteitä. Yhteistä arviointiprosessia varten tarvitaan yhtenäiset ja tarkoituksenmukaiset turvallisuusvaatimukset. SEPAan siirryttäessä mahdollisen euroalueen laajuisen korttiohjelman ja nykyisten kansallisten ohjelmien on ratkaistava kaksi yleisongelmaa: miten saavuttaa euroalueen laajuinen kattavuus ja luoda maksutapahtumille käsittelyverkko. Voitaisiin myös tutkia mahdollisuutta käyttää nykyistä maksuinfra-

struktuuria, erityisesti suoraveloitussjärjestelmiä, SEPA:n uusien korttiohjelmien ja tuotteiden maksujen käsittelyssä.

Maksutoiminto on määriteltävä selkeästi, eivätkä eri lisätoiminnot, kuten kanta-asiakasohjelmat, saisi haitata korttiohjelmien yhteentoimivuutta. Kaikkien on voitava osallistua standardien määrittelyyn ja valintaan, ja kaikki osapuolet on velvoitettava noudattamaan niitä, jotta voidaan varmistaa, että standardit vastaavat kaikkien tarpeita – varsinkin kauppiaiden ja kortinhaltijoiden. Tämä on erityisen tärkeää maksupäätteen ja maksupäätetapahtuman hyvittäjän/välittäjän välisessä maksuliikenteessä. Standardit on laadittava niin, että niiden ulkopuolelle ei ole mahdollista jättäytyä, ja niiden noudattamiselle on asetettava selkeä määräaika. Pelkillä teknisillä standardeilla ei kuitenkaan voida varmistaa, että kaikki kortinhaltijat voivat käyttää maksukorttejaan kaikissa yhtenäisen euromaksualueen maksupäätteissä. Lisäksi saattaa olla tarpeen asettaa esimerkiksi liiketoimintasääntöjä ja -käytäntöjä koskevia vaatimuksia. Näiden vaatimusten avulla edistettäisiin myös yhtäläisten toimintamahdollisuuksien luomista korttiohjelmien välistä kilpailua varten.

TIETOSUOJA

Korttimaksut sisältävät henkilötietoja, joilla on EU:ssa kattava suoja. Henkilötietosuojasta ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta EU:n jäsenvaltioissa on säädetty direktiiveissä 95/46/EY ja 2002/58/EY. Tietojen siirtäminen EU:n ulkopuolelle on sallittu periaatteessa vain sellaisiin maihin, jotka takaavat EU:ssa noudatettavia standardeja vastaavan tietosuojan. Tietoja voidaan siirtää myös sellaisiin EU:n ulkopuolisiin maihin, jotka eivät kykene takaamaan riittävää tietosuojaa, jos tietosuoja varmistetaan sopimuksella tai hyväksymällä velvoittavat käytäntösäännöt (kuten sitovat yrityssäännöt). Tietoja ei kuitenkaan tulisi siirtää eriteltyinä EU:n ulkopuolelle esimerkiksi tilastointi- tai markkinointitarkoituksessa. Siirrettäessä tietoja EU:n ulkopuolelle tulisi myös ottaa huomioon maineeseen liittyvät ris-

kit, sillä epäkohdat saattaisivat heikentää käyttäjien luottamusta korttimaksujen turvallisuuteen. Olisi selvitettävä, millä edellytyksillä tietoja voidaan siirtää EU:n ulkopuolelle.

MAKSUKORTTIPETOKSET

Petostentorjunta on ensiarvoisen tärkeää kehitettäessä SEPAa. Erityisen tärkeää olisi saada maksukorttipetosten määrä euroalueen maiden välisissä maksuissa pudotettua samalle tasolle kuin kansallisissa maksuissa. Maksukorttipetosten vuoksi korttimaksuista perittävät maksut nousevat, ja petokset voivat jopa vaarantaa maksukorttien hyväksyttävyyden maksuvälineenä. Petostentorjunta onkin sidoksissa maksukorttien luotettavuuteen maksuvälineenä.

EPC on sopinut EMV-standardien käyttöön otosta, ja siirtymismenettelyä on virtaviivaistettu. On kuitenkin varmistettava, että EMV-standardeja noudatetaan yhdenmukaisesti ja että kansalliset lisätoiminnot ja uudistukset eivät vaaranna korttiohjelmien yhteentoimivuutta. EMV-standardeja koskevan sopimuksen täydennykseksi EPC:n toivotaan määrittelevän selkeä petostentorjuntastrategia, jossa keskitytään erityisesti vähentämään maksukorttipetosten määrät rajat ylittävissä maksuissa samalle tasolle kuin kansallisissa maksuissa. Lisäksi EPC:n olisi syytä selvittää, tarvitaanko Eurooppaan maksukorttipetoksia koskeva tietokanta.

On myös jatkettava ja koordinoitava keskitysti muita petostentorjuntatoimia, joilla pyritään estämään EMV-standardien ulkopuolelle jääviä petoksia (kuten petoksia, jotka liittyvät ilman kortin esittämistä tehtyihin maksuihin).

KORTTIMAKSUTAPAHTUMISTA PERITTÄVIEN MAKSUJEN SEURANTA

Kuten edellä selvitettiin, on olemassa todellinen riski, että pankkien ratkaisut SEPA:n vaatimusten noudattamiseksi voisivat johtaa palvelumaksujen nousuun. Hinnankorotusvaara kohdistuu etupäässä kauppiailta perittäviin palvelumaksuihin mutta myös korttiohjelmien

jäsenmaksuihin ja mahdollisesti kortinhaltijoilta perittäviin maksuihin. Kauppiat ovat varoittaneet EKP:tä ja Euroopan komissiota tällaisesta kehityksestä, sillä siirtomaksuja on aiemminkin nostettu vaihdettaessa kansallisia korttiohjelmiä kansainvälisiin ohjelmiin. Hintojen nousu heikentäisi SEPA:n suosiota suuren yleisön keskuudessa. SEPA:n ei tulisi tarjota mahdollisuutta maksukorotuksiin, eikä palvelujen laatu saisi heiketä.

Palvelumaksutilastot voisivat tarvittaessa auttaa pankkeja korjaamaan käyttäjien vääristyneitä käsityksiä palvelumaksujen kehityksestä (käyttäjät havaitsevat todennäköisemmin maksujen nousun kuin niiden laskun). Eurojärjestelmä tutkii asianosaisten kanssa mahdollisuutta laatia tällaisia tilastoja tulevaisuudessa.

SEPA VAATIMUSTEN NOUDATTAMINEN

Korttiohjelma on SEPA:n vaatimusten mukainen, jos se noudattaa SEPA-korttiohjeistoa ja jos siinä on otettu huomioon seuraavat tarpeet:

- Kauppiaille ja kortinhaltijoille on tarjottava samat palvelut kaikkialla euroalueella – ilman että mahdolliset lisätoiminnot haittaavat ohjelmien yhteentoimivuutta.
- Siirtomaksun (sikäli kuin niitä peritään) tulisi olla sama kaikista saman korttiyhtiön korteilla suoritettavista maksuista euroalueella.
- On määriteltävä ja julkistettava keskipitkän ja pitkän aikavälin strategia, joka on yhdenmukainen SEPA-hankkeen pitkän aikavälin tavoitteiden kanssa.
- Pankkien väliset siirtomaksut ja niiden laskentaperusteet on julkistettava, ja niille on mahdollisuuksien mukaan hankittava toimivaltaisten viranomaisten hyväksyntä.
- Maksupäätapahtumien hyvittämisessä/ välittämisessä ja maksukorttien hyväksymisessä on seurattava Euroopan komission

- kantaa kilpailun ja avoimuuden edistämiseksi.
- Maksukorttiohjelmien hallinnointi ja maksujen käsittely on erotettava toisistaan tehokkaasti ja siten, että estetään ristisubventiot ja muut käytännöt, joilla korttiohjelmat voisivat asettaa omat käsittelypalvelunsa etuoikeusasemaan.
- Maksukorttiohjelmien tulisi osallistua yhteisten standardien määrittämiseen ja sitoutua selkeästi noudattamaan standardeja määräajassa.
- Henkilötietoja ei pitäisi siirtää eritellyssä muodossa maihin, joissa ei noudateta EU:n tietosuojasääntöjä.
- On luotava strategia maksukorttipetosten ja eritoten rajat ylittävien petosten vähentämiseksi.

Kaikkien korttiohjelmien toivotaan laativan SEPAn vaatimusten noudattamista koskevat suunnitelmansa vuoden 2007 puoliväliin mennessä. Lisäksi niiden olisi selvitettävä, edellyttävätkö suunnitelmat lisätoimia (kuten standardoimista tai yhdenmukaisten liiketoimintakäytäntöjen kehittämistä). Näin varmistetaan kaikille yhtäläiset toimintamahdollisuudet.

© Euroopan keskuspankki, 2006

Käyntiosoite: Kaiserstrasse 29, 60311 Frankfurt am Main, Germany

Postiosoite: Postfach 16 03 19, 60066 Frankfurt am Main, Germany

Puhelinnumero: +49 69 1344 0, Internet: <http://www.ecb.int>, Faksi: +49 69 1344 6000, Teleksi: 411 144 ecb d

Kaikki oikeudet pidätetään.

Kopiointi on sallittu ei-kaupallisiin ja opetustarkoituksiin, kunhan lähde mainitaan.

ISBN 92-899-0041-5 (verkkojulkaisu)